جهان کتاب

نویسندگان مشهور پاسخ دادند

راز بقای کتاب‌فروشی‌های مستقل چیست؟

به‌تازگی، «پریماوادا گوپال»، استادزبان انگلیسی دانشگاه کمبریج، از انتشار کتابش با عنوان «مقاومت در برابر استعمار و نفاق انگلیسی» خبر داده است؛ ولی آن چه باعث خبرساز شدن انتشار این کتاب شد، پیام توئیتری این استاد ادبیات بود. به گزارش ایبنا، به نقل از «دیهندو»، وی طی پیامی توئیتری اعلام کرد که تنها حاضر است کتابش را در کتاب فروشی‌های مستقل بفروشد. ظاهراً مخاطب اصلی این پیام توئیتری، سایت‌های فروش کتاب و در رأس آن ها فروشگاه آنلاین آمازون بود. نگرانی از تعطیلی کتاب فروشی‌های مستقل، در مقابل امپراتوری وسیع آمازون، موضوع تازه‌ای نیست و تقریباً یک دهه از آن می گذرد؛ ولی هنوز بسیاری از چهره‌های ادبی و دانشگاهی، نگران تعطیلی کامل کتاب فروشی‌های مستقل هستند. در زمانی که بسیاری از نویسندگان به هر وسیله‌ای دوست دارند کتاب خود را بفروشند، پیام‌هایی از این قبیل، در حمایت از کتاب فروشی‌ها ارزشمند است. «گوپال» می گوید: کتاب فروشی‌ها مکان‌هایی هستند که فرهنگ جامعه را می‌سازند و تفکر انسان‌ها بر اساس آن‌ها شکل می گیرد. «لوئیس بازبی»، شاعر و نویسنده آمریکایی، در کتابش با عنوان «کتاب فروشی با چراغ زرد» اعتقاد دارد این مکان‌ها، به شرطی قابل احترام هستند که بتوانند به وظیفه خود در قبال مردم وآزادی بیان و اندیشه کمک کنند. این نویسنده آمریکایی که خود بیشتر یک کتاب فروشی را در شهر سانفرانسیسکو اداره می کرد، در کتابش نوشته است: در طول تاریخ همواره کتاب فروشی‌ها مسئولیت گسترش آزادی اندیشه را در جوامع بر عهده داشتند.

وقتی یک کتاب فروشی تنها به سود و زیان خود فکر نکند و بیشتر به سود و زیان تفکر جامعه بیندیشد، آن وقت است که این مکان تبدیل به مهم ترین قسمت تولید فرهنگ در جامعه خواهد شد. «بازبی» در کتابش به کتاب فروشی شکسپیر در شهر پاریس اشاره می کند که یکی از پایه گذاران انقلاب کبیر فرانسه بود. «هنری هیچینگ» نویسنده و عضو انجمن منتقدان ادبی بریتانیا نیز کتابی با عنوان «دنیا از منظر کتاب فروشی‌ها» نوشته است که همین نظر را درباره کتاب فروشی‌ها دارد. از دیدگاه او، کتاب فروشی مکانی است که بتواند به رسالت انسان برای نگهداری فرهنگ عمل کند. بسیاری از کتاب فروشی‌ها در طول تاریخ تنها مکان‌هایی برای مطالعه کتاب بودند و حتی افرادی بارها برای خواندن یک کتاب تکراری به این مکان مراجعه می کردند، ولی همین مراجعه، زمینه ایجاد فرهنگ متعالی بشری را فراهم کرده است. حتی خیلی‌ها، کتاب‌هایی را که در خانه داشتند، دوباره در کتاب فروشی‌ها مطالعه می کردند و این نشان می دهد که کتاب را باید در کتاب فروشی یا کتابخانه خواند. «خورخه کاریون»، نویسنده اسپانیایی نیز، در کتابش با عنوان «کتاب فروشی‌ها»، به تاریخچه کتاب فروشی‌ها در جوامع مختلف پرداخته است و اعتقاد دارد هر کتاب فروشی نسخه کوچک‌تر و فشرده جهان است که همه چیز در آن پیدا می‌شود. وی می‌نویسد: در هیچ جای دنیا نمی‌توانید دو کتاب فروشی پیدا کنید که مثل هم باشند و کتاب‌هایی شبیه هم را به مخاطب خود عرضه کنند. این مکان‌ها، شبیه دنیاهای متفاوتی هستند که هر کدام زمین و آب و هوای مستقل خود را دارند و زمینه کسب تجربه‌های متفاوتی را نیز، برای مشتریان خود فراهم می کنند؛ در غیر این صورت آن کتاب فروشی‌ها محکوم به فنا هستند.

روایت تاریخی از اجتماع بزرگ غدیر خم در سال ۱۰ هجری

فرمان رسیده از طرف ذات کبریا بعد از نبی، علی(ع) است که بر جای احمد(ص) است

جواد نوائیان رودسری - واقعه غدیر خم را باید سرنوشت‌سازترین اتفاق تاریخ بدانیم؛ روزی بزرگ که در آن دین به کمال رسید و پروردگار، راه بشریت را برای طی طریق در مسیر رستگاری، معلوم کرد. توقف کاروان هزاران نفری حجاج در منطقه‌ای که عموماً برای بارانداز مورد استفاده قرار نمی گرفت و ایراد خطبه‌ای با مفاهیم بلند الهی و در عین حال، ساده، روان و همه فهم، از سوی رسول خدا(ص) در تبیین مقام ولایت پس از خود، اهمیت جایگاه دینی و تاریخی این رویداد را بیش از پیش معلوم می کند. اتفاقی که در ۱۸ ذی‌الحجه سال دهم هجرت روی داد، نقطه عطفی در تاریخ بشریت است؛ بر فراز منبری که از جهاز شتران ساخته بودند، بهترین خلق، دست وصی خود را بلند کرد و او را جانشین بر حق خود نامید. انعکاس این اتفاق را می توان حتی در کلام و نوشتار کسانی که توجه چندانی به پیام بزرگ غدیر خم ندارند هم دید. اکثریت قریب به اتفاق مورخان و محدثان جهان اسلام، صرف نظر از مذهبی که پیرو آن هستند، روایت یا انعکاسی از آن رویداد بزرگ را در آثارشان ثبت و ضبط کرده‌اند.

■ مقدمات اجتماع بزرگ

گزارش‌های تاریخی و روایی نشان می دهد که رسول خدا(ص) در جریان حجة‌الوداع، به تدریج موضوع ولایت و جانشینی پس از خود را برای مسلمانان حج گزار، تبیین می فرمود. علامه مجلسی در جلد ۳۷ کتاب شریف «بحارالانوار»، ضمن نقل روایاتی، از بیانات پیامبر اکرم(ص) درباره مسئله جانشینی و اداره جامعه اسلامی پس از رحلت خود، در «منا» و «مسجد خیف» سخن گفته است. در واقع، ورود حجاج به غدیر خم و سپس، بیعت با امیر مؤمنان(ع)، با مقدماتی که پیشتر در مکه تدارک دیده شده بود، کامل شد. طبق گزارش علامه امینی در جلد نخست «الغدیر»، در اجتماع بزرگ غدیر خم، تقریبا از تمام طوایف عرب و غیر عربی که به شرافت اسلام نایل شده بودند، نمایندگانی حضور داشتند؛ جمعیتی که مورخان آن را بین ۱۰ تا ۱۲۰ هزار نفر ذکر کرده‌اند که قول دوم، شهرت بیشتری دارد.

اعلام دعوت مسلمانان حج گزار به غدیر خم، با دستور رسول خدا(ص) و توسط بلال، مؤذن آن حضرت، به مسلمانان ابلاغ شد و طبق روایت علامه امینی، جز معلولان و ناتوانان، هیچ کس اجازه غیبت در آن اجتماع بزرگ را نیافت.

■ اوضاع و شرایط محیطی غدیر خم

شیخ عبدا... بحرانی در جلد ۱۵ «عوالم‌العلوم» و نیز، دیگر محدثان و مورخان سرشناس، درباره حرارت و گرمای غدیر خم در روز ۱۸ ذی‌الحجه سال دهم هجرت، گزارش‌های متعددی را ارائه کرده‌اند. بحرانی نقل می کند که رسول خدا(ص)، برای در امان ماندن از حرارت سوزان آفتاب، بخشی از عبای خود را بر سر مبارکش افکنده بود. آن حضرت، مقداد، سلمان و عمار را فرا خواند و به آن ها مأموریت داد که زیر چند درخت موجود در غدیر خم را برای استقرار منبری از جهاز شتر و نیز، برای تجمع مسلمانان، آماده کنند و آن ها، این محل را از سنگ و خار پاک سازی کردند. اصرار پیامبر خدا(ص)، برای توقف زائران در محیطی با گرمای غیر قابل تحمل، خبر از یک ضرورت مهم و اجرای برنامه‌ای سرنوشت‌ساز می داد. هنگامی که رسول خدا(ص)، توجه مسلمانان را با این جملات، برای گوش دادن به خطبه‌اش جلب فرمود، این ضرورت، بیش از پیش جلوه‌گر شد: «اَیُّهَا النّاسُ، أجیبُوا داعِیَ ا...، اَنَا رَسُولُ ا...؛ ای مردم! دعوت خدا را اجابت کنید که من، فرستاده پروردگار شما هستم.»

■ مهم ترین خطبه تاریخ

خطبه رسول خدا(ص) در غدیر خم، خطبه‌ای طولانی و پرمحتوا بود و توجه در بند بند آن، نشان می دهد که آن حضرت، می کوشید درباره بیان مبارکش، ابهام یا تردیدی برای مخاطبان باقی نماند. این خطبه، از دو بخش تشکیل می شود؛ بخش نخست، چنان که سنت رسول خداست، به حمد و ثنای پروردگار اختصاص دارد و بخش دوم، به مباحث مربوط به اعلام جانشینی و ولایت امیر مؤمنان(ع) مربوط می شود. رسول خدا(ص)، در ابتدای بخش دوم خطبه خود، به تفصیل درباره شرافت و جایگاه ویژه امام علی(ع) سخنانی ایراد می کند و ضمن آن، می فرماید: «فَاعْلَمُوا مَعاشِرَ النّاسِ ذلِکَ فیهِ وَافْهَمُوهُ، وَاعْلَمُوا أنّ ا... قَدْ نَصَبَهُ لَکُمْ وَلِیاً وَإماما فَرَضَ طاعَتَهُ عَلَی الْمُهاجِرینَ وَالأنْصارِ وَعَلَی التّابِعینَ لَهُمْ بِإحْسانٍ، وَعَلَی الْبادی وَالْحاضِرِ، وَعَلَی الْعَجَمی وَالْعَرَبی، وَالْحُرِّ وَالْمَمْلُوکِ وَالصَّغیرِ وَالْکَبیرِ، وَعَلَی الأبْیَضِ وَالأسْوَدِ؛ ای مردم! این مطلب را درباره او بدانید و دریابید که پروردگارتان، علی را به عنوان امام و ولی شما منصوب کرد؛ امامی که اطاعت کردن از او، بر مهاجر و انصار و تابعین آن ها در کارهای نیک و بر روستایی و شهری، عرب و عجم، آزاد و بنده، کوچک و بزرگ و سیاه و سفید واجب شده است.» پس از این بیانات، رسول خدا(ص) دست امیر مؤمنان(ع) را بلند کرد و او را به عموم مسلمانان، به عنوان جانشین بعد از خود، معرفی فرمود. متن تفصیلی خطبه مهم و راهبردی پیامبر اسلام(ص) در غدیر خم را می‌توان در منابعی مانند «روضة الواعظین»، «الاحتجاج»، «الیقین»، «نزهة الکرام»، «الاقبال»، «الصراط المستقیم» و «نهج الایمان» مطالعه کرد.

درباره آن چه رسول خدا(ص) در خطبه شریف غدیر تبیین فرمودند

غدیر؛ حُسن ختام رسالت

دکتر عزیز خالقی بایگی
مدرس دانشگاه

پروردگار در آیه‌ای که بر رسولش فرو فرستاد، حکم ابلاغ شده در روز غدیر خم را همسنگ تمام رسالت آن حضرت اعلام فرمود. وقتی کمال اسلام که حقیقت تمام ادیان الهی است، وابسته به تحقق غدیر باشد، وقتی تمامیت نعمت الهی و نیز، رضایت و خشنودی آفریننده هستی، مشروط به ابلاغ پیام غدیر شود، چگونه کسی را یارای آن است که از عهده وصف و تحلیل این واقعه بزرگ و پیام الهی آن، برآید؟ سید رُسُل، اشرف انبیا، حضرت محمد مصطفی(ص)، در انتهای خطبه غدیر می فرماید: «فضایل علی بن ابیطالب که خداوند عزّوجل در قرآن ذکر فرموده، بیشتر از آن است که من بتوانم آن ها را در این مجلس برشمارم.» با این همه، بسیاری از مردم و حتی ارادتمندان ولایتمدار از جریان غدیر بیشتر همان معرفی علی(ع) را به جانشینی پیامبر(ص) و عبارت معروف «مَنْ کُنْتُ مَوْلاهُ، فَهذا عَلِیٌّ مَوْلاهُ» را در ذهن خود دارند و با همان جمله که ترویج آن را بیشتر باید مرهون فیوضات دعای شریف ندبه دانست، مأنوس هستند و به ساحت مقدس حضرت امیرالمومنین(ع) عشق و ارادت می ورزند. به همین دلیل، بیان برخی از ویژگی ها و نکاتی که موجب آشنایی بیشتر با این پیام باعظمت وحیانی می شود، ضروری به نظر می رسد.

■ ترسیم عینی خط امامت

باید توجه داشته باشیم که واقعه غدیر خم، تنها محدود به موضوع تعیین جانشین پیامبر(ص) و ابلاغ ولایت و امامت امام علی(ع) نیست؛ بلکه با توجه به ختم نبوت، غدیر، ترسیم عینی و تبیین کامل خط امامت و جانشینان پیامبر خاتم(ص) برای تمام انسان ها، تا روز قیامت است. خطاب پیامبر اکرم(ص) به حاضران در غدیر با جمله «مَعاشِرَ النّاس؛ ای گروه‌های مردم» که ۴۵ بار تکرار شده است، نشان می دهد که پیامبر اکرم(ص) همه افراد بشر را مخاطب این پیام قرار داده است. اگرچه پیامبر(ص) هر سخنی که بگوید، به حکم آیه «اِن هُوَ اِلّا وَحیٌ یُوحی» (نجم-۴) وحی الهی و تمامی جریان غدیر خم نیز، به فرمان خداوند صورت و انجام گرفته، اما آن حضرت، برای تأکید بر فضایل علی(ع)، در خطبه خود به بیش از ۷۰ آیه قرآن استناد و برای ترسیم عینی و کامل تداوم امامت وولایت و تعیین رهبری بحق همه انسان ها، تا روز قیامت، ۲۶ مرتبه مسئله امامت را مطرح فرموده است. جالب توجه آن که نبی مکرم اسلام(ص)، بارها یاد آور شده است که امامت، از صلب علی(ع) و از نسل حسین(ع) تداوم خواهد یافت. در این زمینه، دو بار در خطبه غدیر، نام مبارک حسن و حسین(ع) و سه بار نام مبارک امام زمان(عج) برده شده است و جالب تر آن که، در یکی از این سه مورد، پیامبر اکرم(ص) ۲۲ خصوصیت از خصوصیات و اوصاف امام عصر(عج) را ذکر فرموده است.

■ تعهد و مسئولیت بشریت

نکته مهم دیگری که می توان از خطبه غدیر دریافت، تعهد و مسئولیت همه افراد بشر، در پذیرش این پیمان و نیز مأموریت ترویج و تبلیغ آن است. رسول خدا(ص) در قسمت های آخر خطبه می فرماید: «ای گروه های مردم! ... لازم است که مفاد این پیمان را، حاضران به غایبان و پدران و مادران به فرزندان، تا روز قیامت، ابلاغ کنند.» آن چه در خطبه غدیر به چشم می آید، منطق رسای اسلام، همراه با حکمت و موعظه حسنه و جدال احسن و آزادی عقیده است. حدیث غدیر را، طبق گزارش کتاب شریف «الغدیر»، ۳۵۳ نفر از علمای اهل تسنن، در کتاب های خود نقل کرده‌اند و اسناد این روایات، به ۱۱۰ تن از اصحاب رسول خدا(ص) می رسد. همچنین، ۲۶ نفر از علمای بزرگ اسلام، کتابی مستقل درباره غدیر و اسناد آن به رشته تحریر درآورده‌اند.

مشاوره حقوقی

خوانندگان محترم! در صفحه ۱۲ روزنامه خراسان، پاسخ‌گوی پرسش های حقوقی شما هستیم. شما می توانید پرسش های خود را در تمام زمینه های حقوقی، از طریق پیامک به شماره ۲۰۰۰۹۹۹ ارسال کنید. لطفاً در ابتدای متن پیامک حتما کلمه «حقوقی» را قید فرمایید.

پرسش: حدود یک سال از عقد من و همسرم می گذرد و هنوز زندگی مشترک را شروع نکرده‌ایم. اما شوهرم به دلایلی که باز گو نمی کند، قصد جدایی دارد و به من کم توجه شده است. دایم از طلاق توافقی حرف می زند و تهدید می کند که مهریه‌ام را نمی پردازد. با توجه به این که هنوز زندگی مشترک ما شروع نشده است، آیا به من مهریه تعلق می گیرد؟

پاسخ: بله، مهریه یکی از حقوق مالی زن است که به مجرد عقد ازدواج به وی تعلق می گیرد. یکی دیگر از حقوق مالی زن، نفقه یعنی هزینه متعارف زندگی شامل خوراک، پوشاک و مسکن است. البته در صورتی که از تمکین از شوهر و انجام وظایف زناشویی در قبال ایشان خودداری کنید تا زمان تمکین مجدد، حق دریافت نفقه را از دست می دهید مگر این که از زمان وقوع عقد ازدواج تاکنون از همسرتان تمکین نکرده باشید یعنی با وی زناشویی نداشته یا در منزل مشترک سکونت نکرده باشید، در این صورت می توانید تا زمان دریافت کامل مهریه از تمکین خودداری کنید و در این حالت عدم تمکین، موجب سقوط حق نفقه شما نمی شود. به «حق خودداری از تمکین» تا دریافت کامل مهریه در اصطلاح «حق حبس» می گویند. ماده ۱۰۸۵ قانون مدنی بیان می کند «زن می تواند تا مهر به او تسلیم نشده از ایفای وظایفی که در مقابل شوهر دارد امتناع کند مشروط بر این که مهر او حال باشد و این امتناع مسقط حق نفقه نخواهد بود.» برای الزام همسرتان به پرداخت مهریه می توانید به دادگاه خانواده محل زندگی خود یا همسرتان دادخواست مطالبه مهریه تقدیم کنید. دادگاه ایشان را به پرداخت مهریه محکوم می کند. در صورتی که همسرتان بتواند با اقامه دلیل در دادگاه ثابت کند که توانایی پرداخت مهریه را ندارد و در اصطلاح عسار خود از پرداخت مهریه را ثابت کند، دادگاه وی را ملزم به پرداخت مهریه به اقساط خواهد کرد. اما پرداخت نکردن نفقه اشخاص واجب النفقه جرم است و مجازات حبس در پی خواهد داشت. به عبارت دیگر اگر با توضیحات مذکور شما مستحق دریافت نفقه باشید و همسرتان از پرداخت نفقه خودداری کند، می توانید از ایشان به اتهام «ترک انفاق» به دادسرا شکایت کنید. مجازات پرداخت نکردن نفقه شش ماه تا دو سال حبس است. ماده ۵۳ قانون حمایت خانواده بیان می کند: «هر کس با داشتن استطاعت مالی، نفقه زن خود را در صورت تمکین او ندهد یا از تأدیه نفقه سایر اشخاص واجب النفقه امتناع کند، به حبس تعزیری درجه شش محکوم می شود. تعقیب کیفری منوط به شکایت شاکی خصوصی است و در صورت گذشت وی از شکایت در هر زمان تعقیب جزایی یا اجرای مجازات موقوف می شود.» تبصره این ماده اضافه می کند: «امتناع از پرداخت نفقه زوجه‌ای که به موجب قانون مجاز به عدم تمکین است و نیز نفقه فرزندان ناشی از تلقیح مصنوعی یا کودکان تحت سرپرستی مشمول مقررات این ماده است.» علاوه بر این می توانید با ارائه دادخواست از دادگاه خانواده درخواست کنید ایشان را ملزم به پرداخت نفقه کند. دادگاه خانواده به موضوع رسیدگی و در صورت استحقاق شما به دریافت نفقه، همسرتان را ملزم می کند مسکن و هزینه های متعارف زندگی شما را تأمین یا ماهانه مبلغ مشخصی به عنوان هزینه مسکن و دیگر هزینه های زندگی به شما پرداخت کند. در صورتی که ایشان به هر دلیل حتی به دلیل ناتوانی مالی از پرداخت نفقه خود داری کند برای شما حق درخواست طلاق ایجاد می شود.
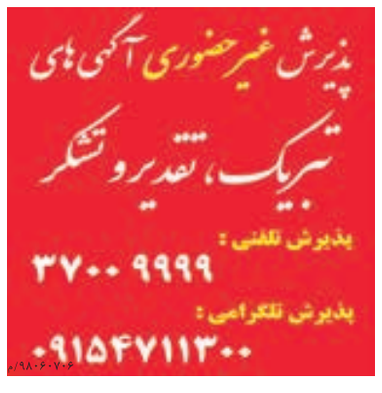
صفحه آرایی
واحد صفحه‌آرایی روزنامه خراسان سفارش می پذیرد
۰۵۱۳۷۰۰۹۳۹۰
layout@khorasannews.com
روزنامه مجله ویژه نامه کتاب
اینفوگرافیک گرید لوگو